

Jätetty 2/III 23

A. Euroopan osuuden
alimman löyd. n. 23,21.
Rinteen löydöt n. 22-23 m.

Kaivaukskertomus

(Kestometsän keuhkon gravelleera ja
4 karttaa). 5 karttaa

Maarian pitäjän Kärsimän kylän 5.VIII - 13.VIII
1922 suoritetusta muinaistieteellisestä tutkimustyöstä.

I Kiivikausi

Kaivaus toteutettiin Miirin talon maalle Kärsimän
rautatiepyykille juhtivan tien ja Jokela nimisen
lohkotien rajan välillä olevalla hiekkaisella maan-
kaistalella, nim. kaivausalueet I-IV. Kun sensijaan
kaivausalue V sijaitsee yllämainitun lohkotien
maalla. (Liite I) Koko kaivaus käänth. yhtenäisen
130 m² suurisen maa-alueen, joka kulki suunnassa
SE-NW. Kaivausalueet I-IV liittyvät toisiinsa
pituussuunnassa ja muodostivat yhteensä 30 m.
pitkän ja 4 m. levän sakan. V kaivausalue yhdis-
tyi III kaivausalueeseen W-puolella. Kaivauksen
alipää I kaivausalueen SE-sivun, liittyi suorastaa
tuht. J Rinteen samalle paikalle suunnasta mi-
mä ennen tutkimaan alueeseen.

Kaivausalue sijaitsee terassilla, joka kaivauk-
sesta NE-suuntaan loivasti ylem. ja taas SW-suun-
taan loivasti laskee. Kaivauksen alireuna oli n. 22,85-
23,25 m. yli meren pinnan (I kaivausalueen ali-
reuna ja yllireuna n. 23,57-23,70 m. (IV ja V kaivausalueen
yllireuna). ~~Liite II~~ ^{gravelleeraus alijettiin} Rautatie-
on pyykki luone korkeudesta meren pinnasta (14,94
m. yli normeehi veden pinnan). Ks. kart. 1-2.

I kaivausalue käänth. 20 m² suurisen
alueen. Siinä oli ketotuspeen ja pettosuulla alla,
jotka paksuus vaihteli 23-42 sm., auran korke-
masta kulttuurimaasta, väkevämmissä kohdissa
24-31 sm. ja laihemmissä 13-19 sm. vahvuudella.

Kulttuurimaa oli isorakeista ja punertavan ruskeata hiekkaa. - I Kaivankesku tuliesille muutamia kiinteitä asutusjätteitä. Ruudun II:1 keskiväliltä alkoi isoista kiviin kokoonpantu kiveys, joka yhtenäisenä jatkui II:2 alkukulman kautta pitkin I:2 oikealle syryjiä ja päättyi samman ruudun yllisyryjiin ja oikeaan laitaan, jossa kiveys oli muodoltaan muutamista isoista ja useasti pienistä kivistä ja kulttuurimaa hiili-pohdella oli vahvasti hiillenrekaista ja palanutta. Ite kivissä ei ainakaan koolman palamisen jälkie näkynyt, vaan näyttiin ne puhtailla. - Toisen asutusjäte paljastui ruuduille I:3-4 ja II:3-4. Näiden ruutujen liitymissuhteeseen näet tuliesille 8 pienehköä kiven muodoltaan kiveys, jonka W-puolella kulttuurimaa oli vähäinen noki-täplä. Kivissä ei näkynyt tulien jätömerkkejä. Näistä kivistä NW-suuntaan oli isoakko laakamainen kivi ja toinen samanlainen E-suuntaan sekä kaksi pienempää kiveä N-suuntaan. Näite 8 pientä kiveä ympäröivät kivet olivat niistä 10-20 sm. päässä. Kolmas kiinteä asutusjäte tuliesille ruudulla II:4 ja se osoittautui liedeksi. Liesi käsitti noin 60 sm läpimitätien alueen ympäröivien kiveyksen. Liesikivet olivat tavallisten liesikivien suuruisia ja pyöreitä paitsi E-sivulle sekä SE-jämyssä sivulla, jossa ne olivat lattilta ja asetetut syryjälleen pystyyn kiveyksen reunaan. Lieden kiveys oli paikoitella kahdenkertuista, etupäässä S- ja SE-osiin. Muuten liedessä näkyi runsaan tulenkäytön merkkejä: kivet olivat ohuina muutamista ja hiiltä oli vahvasti kivien päällä ja välissä sekä jonkun matkan ympärilläkin. Liedestä suuntaan NW:n 20 sm. päässä oli pieni kivi, jonka ympärillä ja sen ja liedon välillä kulttuurimaa oli vahvasti palanutta ja väriltään punaruskeaa ja osittain hiillenrekaista. Tällainen kulttuurimaa alkoi lieda karkendella ja jatkui Kulttuurikerroksen pohjalla Liedestä NW- ja N-suuntaan tavattin 50-60 sm. päässä kahden viereltäin alueva isoakkoja kiveä. - Kiinteäksi kiirikantireksi asutusjätteenä näkyy voinee vielä lukea senkin kive-

yksen, josta vain osa saatettiin paljastaa tässä kaivauksessa. Runko IV:1 alityyjiä ja oikeassa kulmassa tuli näkyviin 6-10 cm. suuruisista pyöreistä kivistä rakennettu tasainen kiveys, joka jatkui kaivausalueen ulkopuolelle, nim. W-suuntaan ja toisaalta Risteen tukkimatle alueelle. Sen verran kuin näin allas enään vaitiin paviaita oli kiveys muodostunut arviolta ainakin neljän suuruisen pyöreästä alas. Väisi mainita, että tämän kaivausalueen IV linjan viereen kaivettu oja antanut tilaisuutta todeta kiveyksen alkuperäistä laajuutta sille suunnalle. Kiveys muistutti tasaista katu-kiveystä eikä siinä näkyneet jälkiä tulenpidosta. Puhetta alueen kiveys väisi alla Rodan pöytä jäännös löpö vieti mainita, että yllä mainittu Jokelan loppotilan omistaja kertoi tavanneensa samantapaisen laajan kiveyksen kuin tämäkin I kaivausalueen vieressä olevasta sankkuopasta. Tässä kaivausalueessa esiintyneiden kinteriden asutusjätteen suhdetta toisiinsa on vaikea määrittää. Sen tekee vielä vaikeammaksi se seikka, ettei ollut mahdollista suorittaa kaivauksia sen leveämmälle alalle kuin mitoitettiin tässä vaitiin (4 m.). Väisi kuitenkin lausua sen oletuksena, että I kaivausalueessa esille tulleet kiveykset olisivat samanaikuisia. Kiveyksestä oli ainostaan yks. (IV:4) varmasti liesi. Väisi, joiden vieressä hielenreikäistä kulttuurimaata väisi esiintyi, väisivat olla jotain muuta tarkoitusta varten tehtyjä. Epäselvä on mielenkiitos isoista kivistä aikaansaattamien kiveyksen tarkoitusta (IV:5, I:4, I:2, II:2-1 ja III:1), joka muodosti suuren kehän, paikoitellen yllä 4 m. läpimittaisen ja näytti sulkevan piiriinsä liehen ja liesimäiset kiveykset. Mahdotonta ei ole, että tämä kiveys olisi ollut asunnon reunakiveys, jolloin kivet olisivat olleet Rodan runkopuita. Runkolla III:2 ja IV:1-2 tavattu pienistä penkaloista kivistä

muodostettu ladelman mäkäinen ja n. 30 sm. pitkä ja vähän kapeampi "kiveys", ei liene kuulunut varsinaisesti asuntoon, vaan voisi se alle ollut lin kokiivina: rasto niin kuin muualle löydetyistä samantaisista kivi: läjistä on oletettu. Kts. liitteitä II ja kuv. 3-5.

II kaivausalue käsitti samaten 20 m² suuruisen alan. Kulttuurimaata peitti täällä 20-38 sm. paksuinen turve- ja peltomuttakerros. Kse kulttuurinmaa vahvuus oli väkevämmässä kohdissa 20-41 sm. ja heikommassa 9-19 sm. Laadultaan kulttuurinmaa oli isorakeista hiiltä ja väriltään punertava ruskeate. II kaivauksessa paljain: tui kolme kirsteä asutusjätettä: - Ruuduilla II:1 ja osittain II:2 ja III:1-2) sijaitti laaja yhtenäinen ja pääasiassa pyöreämainen kiveys, jonka suuruus oli 1,25 x 1,20 sm. Kiveys oli sääntöihin ja tiheisiin II:1 vasemmalla sivulla ja harvempimelkuisesti toiseen puoleen keskellä ja oikealla sivulla. Kivet olivat yleensä pieniä, mutta joihinkin oli isoja kiviä, aina 40 sm. pituisiin asti. Tulen pido- ja: tui kiveyksen ei näkynyt. Sen sijain kulttuuri: maan kahdessa kohdassa oli punaruskeate, nim. II:2 oikealla puolella, jossa sellainen maalaatu käsitti 1,00 x 50 sm. suuruisen alan sekä ruuduille II:2 ja III:2, joissa esiintyi 80 x 40 sm. laajuisen punaruskeate. Ihollamais: se kohdissa punaruskeate kulttuurinmaa alkoi kive: yksen tasalta ja jatkui kulttuurinmaan pohjalle. - Tulien: tuli näkyviin ruuduilla II:2-3-4 ja III:2-3-4. Sen suuruus oli 175 x 160 sm. Muodoltaan se siis oli kuta kunkin pyöreä kivet olivat yleensä isonlaisia, joskin pieniäkin kiviä oli joihinkin. Kivet olivat yhdessä kerrossa. Reunakivet S-, SE- ja E-sivulla olivat latteita ja asetetut syrjälleen pystyyn. Kuten I kaivauksessa ruudulle IV:4. Tulen pido- näkyi lie: dessä jälkikäin pääasiassa vain yläsyrjällä eh W-, NW- ja N-si: vulla, jossa hiiltä ja mustaksi palanutta maata oli ha: vaittavissa. Liehen muissa osissa sitä ei juuri ollut. Näin: ollen näytti siltä, ettei kukaan kiveyksen pinnalle olisi pido:

Tulta - Kalmas kiinteä- asutusjäte paljasti muodulla
III:4. Sekin oli liesi, jonka muoto oli pyöreä ja suuruus
75 sm. läpimitat. Liesi oli 7 isomasta, n. 25 sm.
pitkistä, ja neljistä pienemmästä, n. 15 pitkästä, kivistä
tehty. Kivet eivät olleet tiiviisti toisissaan kiinni ja liesi
näytti niin muodoin hajakiireltä. Kivet olivat tullesta
muusta reite ja hiiltä oli runsaasti kivien välillä ja niiden
ympäristillä. Näistä kolmesta asutusjätteestä kaksi ensi-
määrittäen, kiveys ja iso liesi, voisivat samalle koe-
kudella sijaita alle samanaikuisia. Sen sijaan kolmas
asutusjäte, pieni liesi, nähtävästi on myöhempi. Sii-
hen viittaisi melkoinen ero korkeusasemassa. Tämän
käden aikuisen vois. alle muodulla II:4 löytynyt iso
V määrä palaneita hiite. Yllä mainittu iso liehen
ja kiveyksen suhdolle vois. alle se, että jälkimmäi-
nen olisi ollut asunnon pohjana tarkke jonakin muu-
na, esim. säilytyspaikkana ja edellisen liehen- samassa
asunnossa. Vks. liitteet II ja IV ja kuv. 6-7.

III Kaivaus kairattiin 40 m² suuruisen alueen. Täällä
peitti Kulltuurimaata 6-22 sm. paksuinen turve- ja
jeltomulta kerros. Kulltuurimaan paksuus taas vai-
teli 15-20 sm. ohuimmassa kohdissa ja paksuim-
missa 21-44 sm. Sen laatu tässäkin kaivausalueessa oli
isorakerite heikkoa ja väri punertavaa ruskeaa. Hiinte-
tä asutusjätteistä II:stä kaivausalueesta ei tullut mitään
erille kuin eräitä hiiden karkkia ja punaruskeita
maatajia. Tästä kaivausalueesta löytyneestä raute-
kantisesta haudasta mainitaan tuon nempänä. - Muo-
dulla I:1 alkoi kulltuurimaan pinnalle ja jatkui 15 sm.
syvään vahvasti palaneita punaruskeita kulltuuri-
maata, joka kuitenkin oli hiilestä vapaata. Tästä maata
esiintyi n. 50-60 sm. laajuisella ympyrällä. - Muodulla
II:1 tuli kulltuurimaan pinnalle näkyvä hiilen se-
kaista maata, jota ulottui 10 sm. syvyyteen muodos-
taen n. 50 sm. läpimitat pyöreän alan. - Vahvasti pa-

lanulla ja runsaasti hiilen-sekaista kulttuurimaata paljas-
tui: runduilla III:1 ja IV:1, jossa se kääntyi ylösnäiseen 2 m²
pitkän ja yhden m² leveän alas. Tämä alkoi runduilla III:1 ja
IV:1 vasemmalla syvyyssä (W-sivulla) kulttuurimaan pin-
nasta jatkua kultt. maan pohjien asti, mutta runduilla IV:
2 oikeassa laidassa (E-sivulla) vasta 20 sm. kultt. maan pin-
nasta pistäytyi sen rajan syvemmälle, n. 20 sm. Kun kult-
tuurimaan kerros kaivausalueella yleensä oli vahva. Pienem-
piä punaruskeita ja 15-20 sm. suuruisia pyöreitä täpliä
täpliä esiintyi kultt. maassa runduilla I:5, jossa sellainen
täpli alkoi kultt. maan pinnasta ja jatkui pohjien asti
(22 sm.) sekä runduilla II:9, jossa punaruskeita täpliä alkoi
kultt. maan pinnasta ulottui 40 sm. syvälle ja 17 sm.
syvemmälle kun kulttuurimaan kerros muuten siltä run-
dulla. Runduilla IV:4 alkoi kultt. maan pinnasta ja pis-
täytyi n. 5 sm. syvälle 75 x 30 sm. laajuisen punarus-
keaa maanlaatu. Runduilla I:7-8 tuli näkyviin kaksi hi-
ilen-sekaista pyöreitä-täpliä-kulttuurimaassa, joiden
suuruudet olivat 50 sm. ja 35 sm. läpimitaten ja jotka
alkoivat kultt. maan pinnasta ja jatkuivat sen pohjien
saakka. Näiden täplien kirkkaus on kiirikanteen eikui-
tenkaan ole aivan varma, sillä ne voisivat myöskin
olla johtuneita siltä kohdalla tavatusta rautakantisen-
tä polttohantauksesta. Kes. loka. II.

IV kaivausalue kääntyi 20 m² suuruisen alueen, jos-
sa kulttuurimaata peitti 17-31 sm. paksuinen turve-
ja pelto multa kerros. Kulttuurimaan vahvuus oli vake-
vaimmissa kohdissa 26-45 sm. ja heikoimmissä 22-25 sm.
ja sen laatu punertavan ruskeata ja isorakeista hiekkaa. Kiin-
teitä asutus jälleitä tässä kaivausalueessa tuli esille sen-
raavasti. Hiilen-sekaista ja punaruskeata kulttuurimaata
esiintyi runduilla I:1-2, jossa tällainen maan laatu alkoi kult-
tuurimaan pinnasta ja jatkui sen pohjien asti, pistäytyi siltä
kin syvemmälle, niin paksuudessa kahdessa 14 sm. syvem-
mälle kun kultt. maakerros siltä rundulla. Sen suuruus oli

60x35 sm., mutta se näkyi vielä jatkuvan ulkopuolelle I:1-2 suuntaan W. Punaruskea, pyöreä läikkä, suurimmitään n. 15 sm. läpimittasta, esiintyi ruudulla II:3, jossa se alkoi kultt. maan pinnasta jatkui 31 sm. syvälle ja yhti kultt. maakerroksen tavallisen paksuuden. Ruudulla II:4 esiintyi samanlainen punaruskea täplä, joka minkään alkoi kultt. maan pinnasta ja ulottui yhti kultt. maakerroksen vahvuuden 45 sm. syvälle ja 20 sm. syvennäksi kuin kultt. maakerros sille ruudulle muuten oli vahva. Kts. liite II.

V Kaivausalue kanti oikeastaan vain 10 m² asian mu-
kaisesti tutkittua aluetta. Siläpäitä tutkittiin summittaisesti
toiset 10 m² siinä tarkoituksessa, että saataisiin selville
olisiko sille kohdalle sellaisia kiinteitä muinaisjäännöksiä
kuin liejiä tahi hautoja, kuten toisten kaivausalueiden
perusteella saattoi olla laito. Kun sellaisia ei koekaivauk-
sissa todettu, jätettiin alue ajan vähyyden ja satelisten ilmo-
jen takia lähemmäs tutkittamatta. - Ensimmäisellä 10 m²
laajuisella alalla kulttuurimaate peitti 25-30 sm. pak-
suinen turve- ja peltohumalakerros. Kulttuurimaan vah-
vuus vaihteli 31-36 sm. Mitään kiinteitä asutusjätteitä,
liejiä tahi kuden sekaisia tahi muuten erinäisiä paik-
koja kulttuurimaassa, ei tässä kaivausalueessa tullut
esille, vaan kulttuurimaahan pinnasta ruskeata
ja isorakkeista hiekkaa, kuten yleensä toisissakin
kaivausalueissa. Kts. liitteet I-II.

Koko kaivaus tuotti seuraavasti kivikantaisia löytöjä.	
Kirveet & katkelmia	4
Taltoja ja niiden katkelmia	3
Lohelmia kiviaseista	15
Onogonipainoja	1
Puranta?	1
Teelmaän katkelmia	8
Hivomia ja niiden katkelmia	43
Saviesineiden katkelmia ja muodostettuja savipaloja	9
Linkkokimia?	13

Kvartsikaapimie	5
Kvarts. sukia?	1
Piitä, palasina	1
Kvarts.-iskokkia	132
Unorilaji-iskokkia	245
Saevastian paloja	n. 590 + ∞ pieniä
Balamuth saava, palasina	n. 28 + ∞ pieniä

Tämä kaivaus ei vielä sanottavasti valaise Kärseimän nummen kivihaarta. Täsi-kainetta alue olisi siksi pieni, ellei siite-työstä asutuksesta voi tehdä tarpeeksi johtopäätöksiä. Asia olisi toivottavasti, jos olisi tutkittu myöskin tästä kaivauksesta W- ja E-suuntaan jatkuvaa samaa kivihaarta asuin-kenttää. Että kivihaarta asutusta todella on ollut laajin malle alalla molemmissa puolin tätä kaivausta siitä todistavat ne seikat, että kaivauksesta E-suuntaan olevasta perunamaasta löydettiin useasti kohdasta kivihaarta. Saevastian paloja ja kertomaan mukaan on auro tuonut sieltä esille liesikiviä. Kaivauksesta W-suuntaan olevan ison sautekuopan reunusta taas voitua monesta kohdasta kaivaa esille niiskää saevastian paloja. Sitäpaitsi siite on löydetty kivi-esineet H. M. 8068: 151-153. Kaivauksesta talleen saatu kivihaarta löytökalausto H. M. 8068: 1-150 valaisee itse asiassa vähän Kärseimän nummen kivihaarta kulttuurin siltä myöskin, ellei muuta ehjiä kivi-esineitä löytyy nyt kuin tavallisen asuinpaikalta (18068: 119), onnen siiman parina (18068: 30), lämpöpurkan muotoinen esine (18068: 143) ja eräitä kvartsikaapimie. Löytyneet kivi-esineiden kappelmäärät ja kokoukset ovat siksi pieniä, elleivät ne paljinkaan valaise asiaa. Huomion herättävää on kivihaarta runsaus, joita tavattiin tusaisesti leimoinneina yli koko kaivausalueen. Erittäinkin esiintyy nieläkivisiä kivihaarta, mutta myöskin isompi leikokivihaarta, kivihaarta alijoukossa. Tämä seikka sekä se, että unorilaji- ja kvartsikaapimie löytyy runsaasti koko kaivausalueelta etupäässä kulluun: maan pinta-osaan, viittaa siihen, että

Kivierineiti on täyttynyt suuren määrän valmistetusta itse paikalla. Kerämyksiä muistuttaa suurin osaltaan Kinkkisen kerämyksiä. Joukossa esiintyy myös tekstiilikeraa, muurakampaa ja vähän tyypillistä kampa kerämyksiä sekä paepöytä. Keraamikan tapaan (8068:145). Sijaiten meren lähde Tammisalmella Rannella Kairimän kivikantinerin asuinpaikka on ollut sopiva kalastuspaikka. Sen pohjoisesta vastasta suojattu asema tekisi sen talvellaikin sopivaksi asuinpaikaksi.

II Ranta kausi.

III Kairausalueella tuli heti, jolloin mutte-kerroksessa esiintyi iso kiveys, joka paljastettiin on osittain ranta kaudisella kaivoksella. Kiveys alkoi muodulta I:6 ja jatkuu muodolle II:6-8 ja II:7. Se kaisli yhteensä 183 sm. pitkä alkun suolatoisen kiveyksen, joka kulki suunnassa N-S. Sen leveys vaihteli sen suuren vasti kiveyksen N-päässä, jossa leveys oli suuri, se oli 60 sm, mutta kapeni silleen S-suuntaan, ollen kaikin millään 35 sm ja leveys taas 57 sm. leveyseksi jatkua saukentua n. 42-44 sm. leveyseksi, kunnes kiveys S-päässä loppuu yhteen kivelle 25 sm. leveysellä. Kiveys lepää vakaasti tiukalla. Kiveyksen paksuus oli suuri N-päässä, jossa se paksuimmillaan kahdissa vaihteli 30-41 sm, mutte mataloitten paikallista 20 sm. Huomattavaa lisä on, että paikallista jollakin rannalla päällä näisiä kiviä on vainut vierä pois, sillä tämä osa kiveyksen on ollut sikä korkealla. Kiveyksen korkeus paksuus oli 23-27 sm. ja riisiosassa korkeus vain 5-12 sm. N-päässä paksuus oli korkeimmillaan 27 sm. ja matalimmillaan n. 18 sm. Kiveyksen viimeisen kiven S-päässä paksuus oli 21 sm. Kullo kiveyksen muistuttu kiviarkkua, joka oli tehty ihmisen muusimittaisiksi ja leveysiksi. Kiveys oli tehty yleensä muusimittaisista, vain muutama 40 sm. pitkiä, joiden muoto oli satunnainen. W-sivulla oli kuita kivi yhtä dek. lasta. Kiveksen aletta suuri laaka kivi ja syrjäilee pystyyn. N-päässä, jossa kiveys paikallista oli kahden kertaista, ohimena oli iso laaka kivi makuunassa asennossa. Suur-

Ten kivien litymäkohdissa ja välissä oli sovitettu pienempiä
latteita kiviä kiiloiksi. N.E.-sivulla kiveys erästä kahdesta
kokonaan puuttui ja alkua siitä siinä avonainen. Kiveys puut-
tui nimenkään paikoitella kerkelle, jossa esiintyy n. 80 sm
pituisen ja n. 5-20 sm. levyinen kiveksi ala. Siinä oli
sen sijan heitetty maata. Kivien välissä oli nimenkään pentu
maata, mutta mikäli voitaisiin havaita, ei kukaan kiveyksestä
olisi peritty maalle sen peen. Kun kiviä alkua saatu per-
jästelläksi, tavattiin sen S-päästä viimeisen kiven puolel-
ta salta ja SW-puolelta rautainen Keihäänkätkä (8068:158),
jonka kätkä oli suunnan NNE. Kiveyksen yläpäästä löy-
tyi E-sivulla ja kiveyksen puolelta salta rautainen pikk-
kimmäinen Keihäänkätkä (8068:159), jonka kätkä oli suunnan
NE ja jonka ponsi matkella kosketti kiveyksen laite. Mo-
lempien Keihäänkätkien ponsissa oli 4-niittä vilkkaanpöytä
(8068: ~~158, 159~~ ^{158, 159}) ja näytettiin kiviä kangasalissa. Kiertänyt
eli ympäristöön pöytä. Tämän kauden aikuisia lienevät
sitten lihelte (III) kaivaus runon II:2) löytyneet kahden ohuen
pronssirenkaan kaks. kappelman (8068:165-166) sekä V
kaivauksesta runon I:1) tavatut kolme pienin rautaki-
koa (8068:167), josta niittäus nauhojen avulla oli käytetty
kaiketi puustaassa vahvuuksine. Purellaessa rautaki-
veyksi löytyi siitä S-päästä viimeisen pääte kiven
alla Rilven rautainen kupura (8068:157) ja siihen kuulu-
nut rautainen kiden siija. Löydettiin kupura oli ylä-
pään ja kiden siija rautan alla. 30-40 sm. kiveyksen
S-päästä tavattiin heti kiven alla ja yhdessä paikasta 12
rautakookor palasta (8068:161a), joissa useimmissa on
niittäus nauhan kantoja ja sisäpuolella puuta. Kaudan
N-päässä kiveyksen leeskiavaliista ja n. 30 sm. päässä
N-päästä löytyi päällin maista kiviä ja niiden alla
olevan laakakiven välistä 5 ihmisen hampasta ja tois-
laakakiven alla joutko ihmisen hampaista, kaikki yhdessä paikassa
Ei (8068:162) (Kivien runon maissa hampaissa on palamisen
merkit.) Hampaiden lihelte löytyi pronssikisko (8068:160),

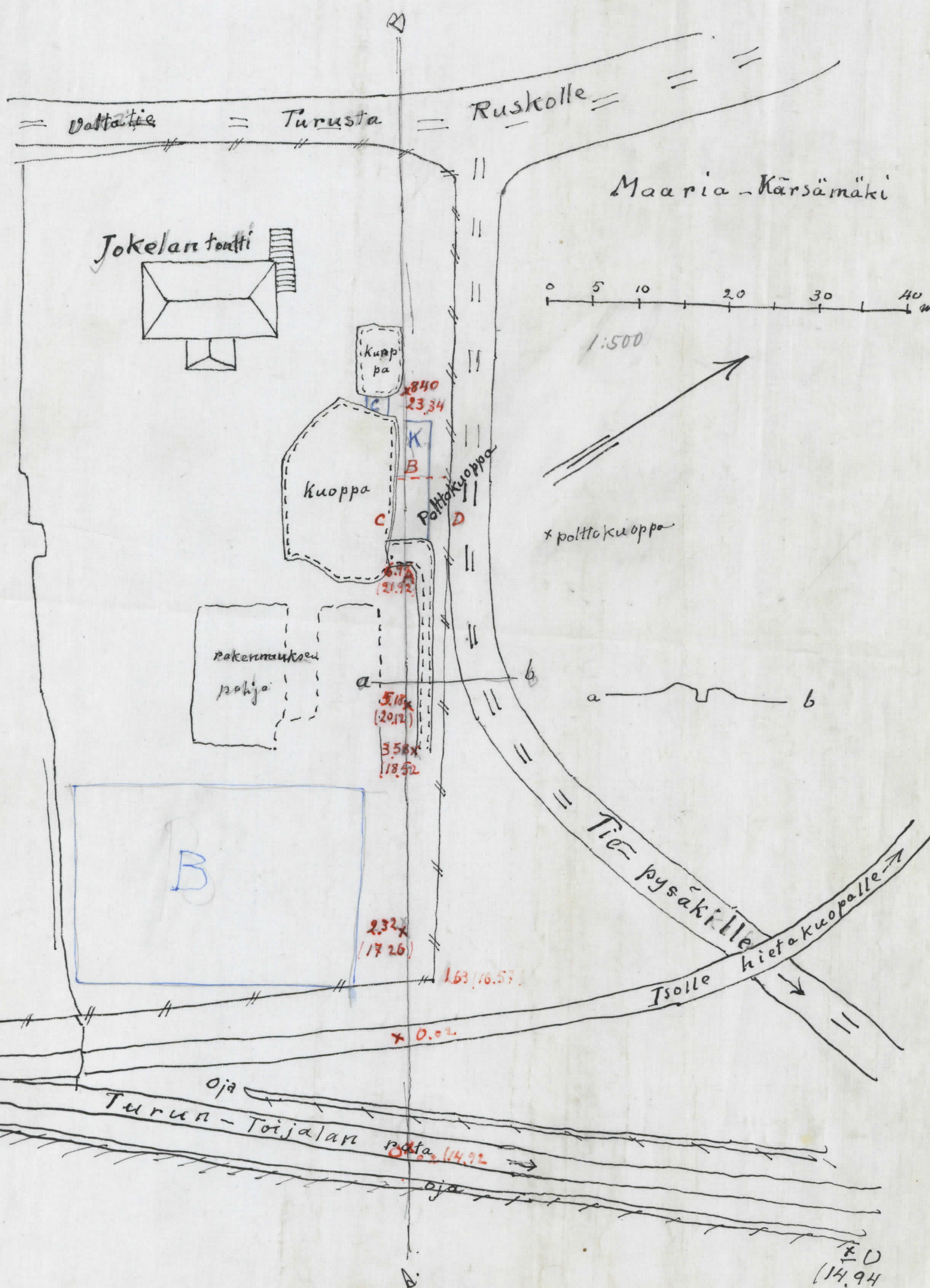
joka näkyy alleen juuren astian reunassa, kaartuen ulkopuolelta sisäpuolelle. Hampaiden vähen S-suuntaan näkyi maassa ruostevä n. 40 sm. pituisen ja 4 sm. levyisen juova, joka nähtävästi oli syntynyt siitä, että jotkin raun-
taesine sille kohdalla oli maahan maahan kulkemassa NW. Kts. liite E, ja kvt. 8-9.

Yllä esitetty hauta voi edellyttää sellaista hautaustapa, että vainaja on asetettu hautauspaikalle, ehkä siihen kaivettuun matilakkaan kuoppaan, niin että pää on tullut N-suuntaan ja jalat S-suuntaan. Sitten olisi vainaja sitten poltettu, jonka jälkeen ruumiin paikalle olisi tehty arkun muotoisen kivi-
veys, joka ainakin puoleksi peitetään itse polttopaikalle otetulla mullalla. Tähän viittaisi se seikka, että maan kive-
yksessä ja sen ympärillä oli vahvasti nokista ja että kivien alla löytyi muutamia palaneita ihmishuuden siruja. Tällöin kaikesta yllä mainitun laakakiven päältä tavatut hampaat ovat jätetäsi joutuneet toisista hampaista erille. Ovatko ne punastiat, joihin edellä mainitut rautakiskot ja pronssi-
vahvike viittasivat, sekä kilven kupuse olleet paikoilleen jo ruumiista poltettussa, vaikeasti polton jälkeen riittävästi, on vaikea päätellä. Jälkimmäisen arvelen lienee todennäköisempi, sillä niissä esiin ei ole aineksien kovempaa tullen jälkeä. Tässä suhteesta haun-
tauksesta ovat ehkä joutuneet vahvasti nokis-
set täplät ruuduilla 1:7-8 ja toisesta niistä löytyneet
sir-
hampaat (8068:74), jotka enemmän saivat
hau-
tettiin rautakanda keramiikkaa. Puhelna olevan hampa-
kallan si hautoja ei Suomessa toistaiseksi tunneta.
Hauta kalasteista ainostaan kilvenkupuse valaisee han-
dan ikää. Se muistuttaa näet suodostaen suuresti
Permian Lupajista löydetyt kilvenkupuseas (Hackman,
Alt. Eisenzeit, Atlas, T. 221), joka on palautettu 4. vuosisadalle.

E. A. Virtanen

Virtasen kartta v: lta 1922

ABCD = Rinteen laivan.

Turun - Ruskon maantie

Maaria Kärsämäki
S. A. Virtanen 1922

Kivipyykkiväita

Kärsämäen hautatie rautatie pysäkille jatkava Tie

Jokelan asuinrakennus

IV Kaivaus-
alue

V Kaivaus-
alue,
summitta-
sest. Kaivella

V Kaivaus-
alue

III Kaivaus-
alue

Pieni satakouppa

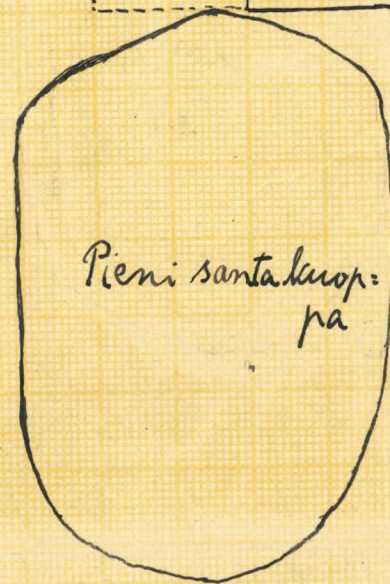
Jokelan asuinrakennus

Kaivausalueen
yleiskaartta.
(Liite I)

Mittakaava

1:100

V Kaivausalue,
summitta-
sest. kaivetta

V Kaivausalue

IV Kaivaus-
alue

III Kaivaus-
alue

II Kaivaus-
alue

I Kaivaus-
alue 20m²

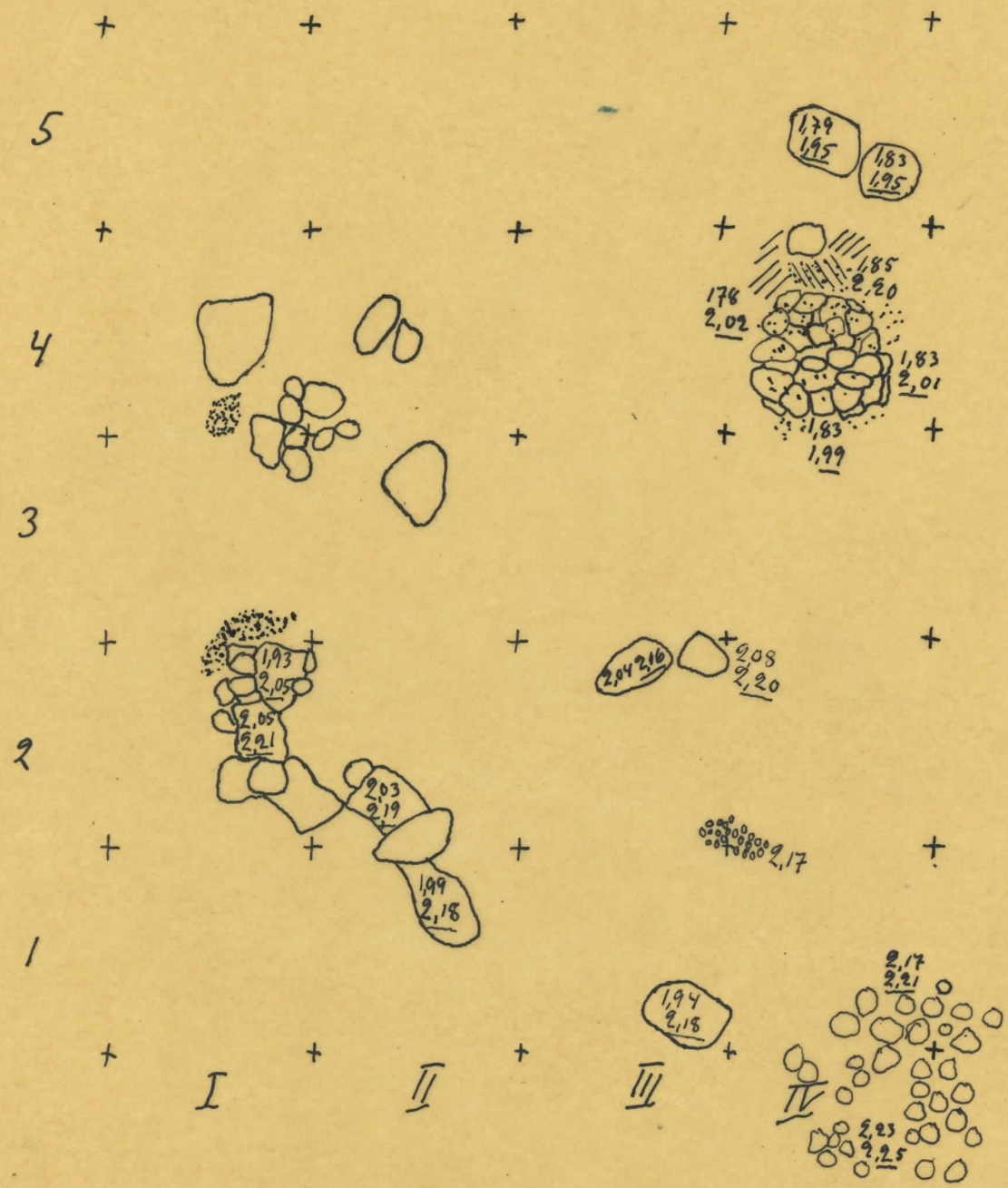
I II III IV

Tohtori J. Rinteen
tutkimusalue

ään hautatie pysäköille jolta va Tie
Kaivausalue

I kaivausalue
(Lüte III)

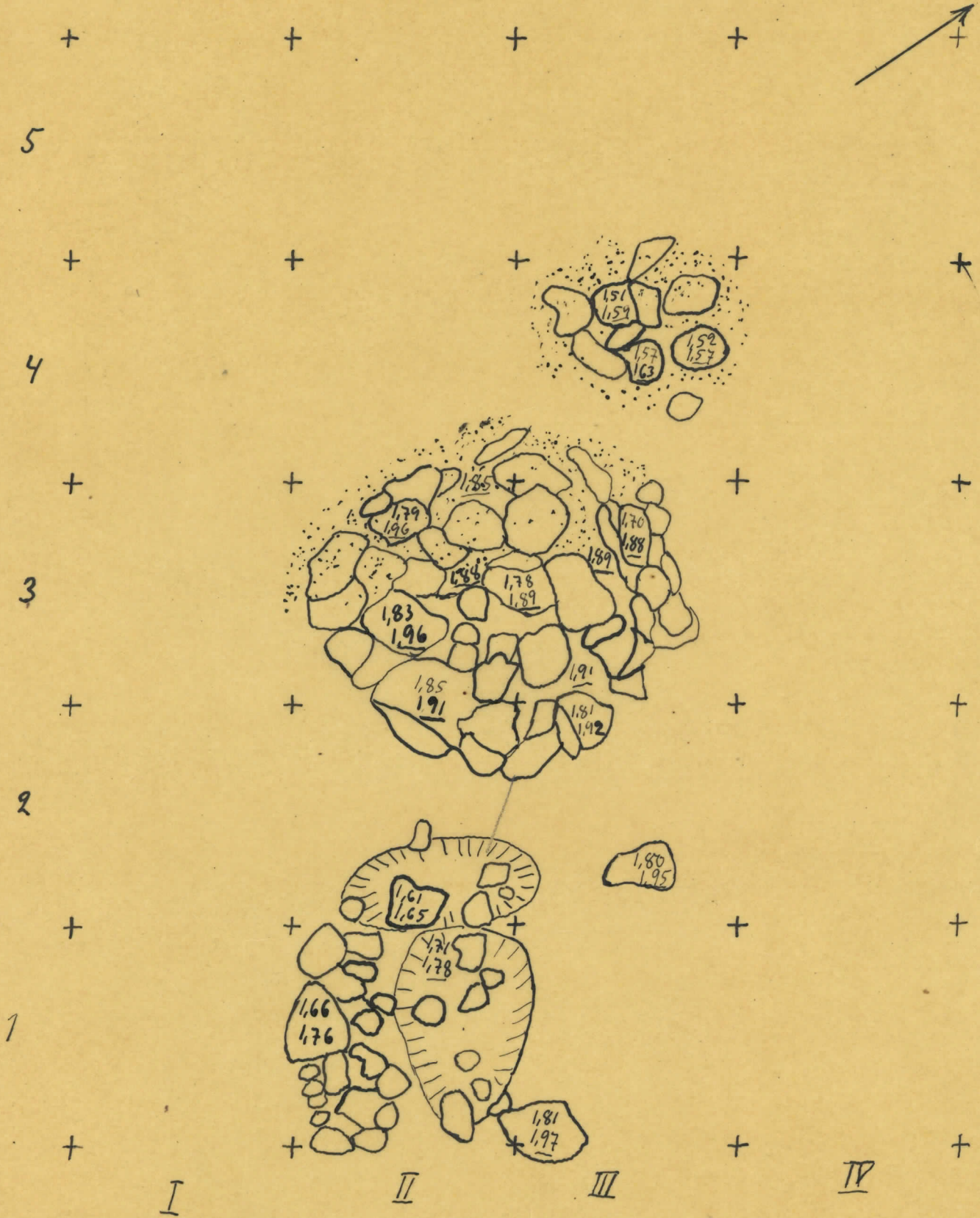
Maaria, Käsämäki.
S. A. Virtanen, 1922.

0 ————— 1 m.

II kaivausalue.
(Lilte IV)

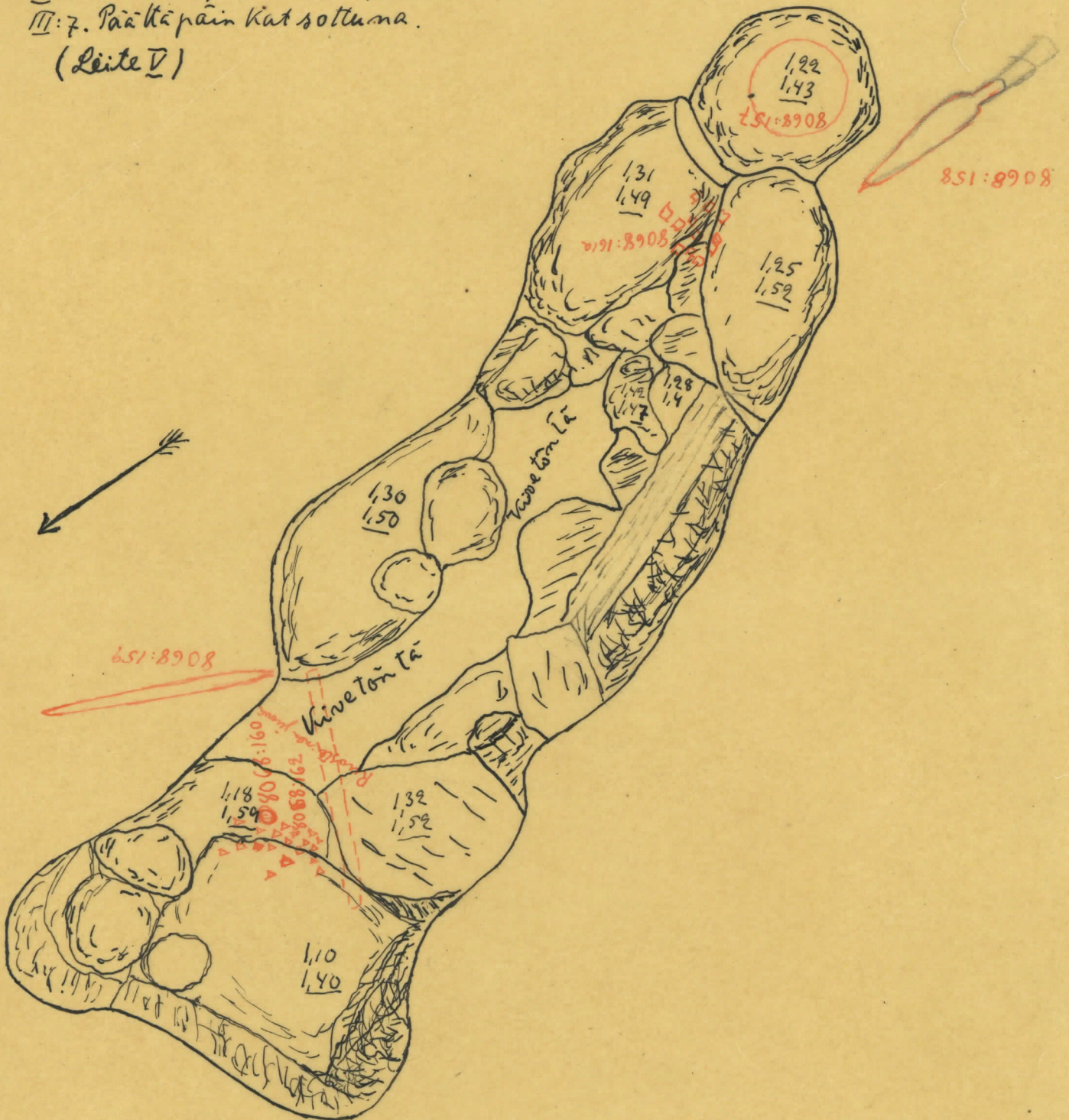
Maria, Kärämäki.
G. A. Virtanen, 1902

0 1m.

Maaria, Kärsämäki.
E. A. Virtanen 1922

Rautakautinen hautakiveys.
III kain. alle, ruudut I: 6, II: 6-8 ja
III: 7. Päättyäin katsoottuna.
(Liite V)

0 0,5 1 m.

Kuva 1. Maisemakuva kaivauspaikasta.
Kaivausalue suunnilleen muolen
alla.

Kuva 2. Maisemakuva kaivauspaikasta.
Kaivausalue muolen alla. Viinut
nuolet tarkoittavat koe-kaivauk-
silla todettua ja kivikantisen asutuk-
sen merkkejä.

Kuva 3. Kaivausalueella paigastu neiti
kivipöytä: a) iso kehämuuri, b) ki-
veys ja c) tiesi rannalla 1/4.

Kuva 4. Kehämäen kivitys I kaivaus-
alueella rinduilla II:1-2, I:2-4 ja
II:3-4.

Kuva 5. Liesi I kaivausalueella rindulla
IV:4.

Kuva 6. II kaivausalueella esiintyneet
kivetykset: a) kivitys rindulla
II:1-2 ja III:1, b) liesi rindulla II:2-4
ja III:2-4 ja c) liesi rindulla III:4.

Kuva 7. Kalksi lieskinerästä TTKainausal-
uella. Isompi roudilla \overline{II} : 2-4 ja \overline{III} :
2-4. Pienempi roudilla \overline{III} : 4.

Kuva 8. Rantakantinen hantakineräys
 \overline{III} kainausalueella. Sivulta päin vako-
kuvattu. Lounasta.

Kuva 9. Rantakantinen hantakineräys \overline{III} kai-
ausalueella. Päältä päin vako-
kuvattu. Kaakosta.

Punnitusastutukset

Numerot osoittavat ylhäältä alaspäin mennessä:
I maanlaatuja; I turpeen päällystä, II pelto-
maiden päällystä, III kulltuuri-
maiden päällystä ja IV kulltuuri-
maiden loppua. Kääntöpuolella korkeus merenpinnasta 23,34 m.

Tahtiyksiköt: ?

I. Kaivausalue (n. 22,85 - 23,25 y/m).

	22,85			
	1,42	1,48	1,44	1,56
5	1,51	1,52	1,55	1,66
	1,77	1,78	1,79	1,79
	2,05	2,03	1,92	1,95
	1,50	1,51	1,54	1,65
4	1,60	1,59	1,63	1,75
	1,87	1,86	1,86	1,89
	2,06	2,05	2,03	2,02
	1,58	1,60	1,50	1,69
3	1,62	1,64	1,60	1,78
	1,97	1,96	1,91	1,95
	2,15	2,20	2,19	2,23
	1,71	1,72	1,69	1,84
2	1,83	1,85	1,80	1,92
	1,96	1,97	1,96	2,00
	2,25	2,28	2,22	2,25
	1,76	1,77	1,74	1,86
1	1,90	1,91	1,85	1,95
	2,09	2,10	2,12	2,09
	2,33	2,34	2,39	2,38
	I	II	III	IV

23,95

II Kairausalue

	+	1,19	+	1,21	+	1,18	+	1,21	+
5		1,26		1,25		1,22		1,26	
		1,46		1,49		1,50		1,49	
		1,65		1,71		1,69		1,69	
	+	1,23	+	1,25	+	1,23	+	1,25	+
4		1,27		1,27		1,27		1,33	
		1,48		1,48		1,57		1,59	
		1,68		1,69		1,70		1,78	
	+	1,32	+	1,31	+	1,27	+	1,28	+
3		1,35		1,33		1,30		1,31	
		1,56		1,55		1,60		1,61	
		1,89		1,91		1,94		1,84	
	+	1,37	+	1,34	+	1,32	+	1,35	+
2		1,38		1,36		1,36		1,47	
		1,57		1,60		1,68		1,62	
		1,98		1,96		1,89		1,83	
	+	1,39	+	1,37	+	1,38	+	1,39	+
1		1,41		1,42		1,42		1,52	
		1,71		1,74		1,76		1,75	
		2,01		1,97		1,86		1,84	
	+	<u>I</u>	+	<u>II</u>	+	<u>III</u>	+	<u>IV</u>	+

III Kaivausalue

10	1,15	1,11	1,06	1,08
	1,21	1,17	1,13	1,11
	1,30	1,26	1,28	1,30
	1,46	1,46	1,45	1,46
9	1,16	1,10	1,07	1,06
	1,24	1,17	1,11	1,10
	1,35	1,28	1,29	1,30
	1,49	1,51(1,68)*	1,49	1,53
8	1,19	1,15	1,07	1,06
	1,22	1,18	1,12	1,09
	1,36	1,38	1,29	1,32
	1,55	1,54	1,53	1,51
7	1,16	1,14	1,07	1,08
	1,22	1,17	1,11	1,13
	1,37	1,34	1,34	1,32
	1,57	1,55	1,53	1,49
6	1,18	1,15	1,10	1,09
	1,21	1,18	1,12	1,13
	1,39	1,36	1,34	1,33
	1,55	1,53	1,53	1,51
5	1,17	1,18	1,10	1,11
	1,21	1,19	1,12	1,15
	1,39	1,37	1,37	1,38
	1,61	1,57	1,55	1,57
4	1,18	1,16	1,11	1,12
	1,23	1,20	1,15	1,18
	1,39	1,40	1,37	1,43
	1,59	1,55	1,55	1,69
3	1,19	1,16	1,12	1,14
	1,24	1,20	1,18	1,19
	1,40	1,26	1,39	1,42
	1,63	1,61	1,63	1,65
2	1,19	1,17	1,14	1,15
	1,26	1,23	1,19	1,17
	1,40	1,46	1,41	1,43
	1,66	1,62	1,66	1,65
1	1,20	1,18	1,15	1,19
	1,23	1,23	1,18	1,23
	1,42	1,50	1,45	1,44
	1,70	1,63	1,66	1,88

* Jälkimmäinen punnitusnumero tarkoittaa kunnalla esiintyneen punaruskean kulttuurin määrää loppua.

I

II

III

IV

IV kaivausalue

23.57- 23.70 wt. siv. 1.

	+	1,06	+	1,01	+	1,02	+	1,05	+
5		1,09		1,03		1,07		1,16	
		1,25		1,24		1,33		1,37	
	+	1,61	+	1,54	+	1,53	+	1,57	+
4		1,07		0,96		1,04		1,07	
		1,12		1,03		1,12		1,20	
		1,25		1,25		1,33		1,38	
		1,57		1,50(1,70) ^x		1,59		1,60	
3		1,09		1,05		1,05		1,06	
		1,15		1,08		1,08		1,10	
		1,30		1,27		1,32		1,35	
		1,55		1,50(1,63) ^x		1,52(1,63) ^x		1,55	
2		1,10		1,07		1,03		1,05	
		1,14		1,13		1,07		1,09	
		1,31		1,27		1,26		1,30	
		1,50(1,64) ^x		1,53		1,54		1,52	
1		1,15		1,09		1,03		1,03	
		1,19		1,14		1,09		1,09	
		1,33		1,30		1,31		1,29	
		1,53		1,52		1,51		1,50	

^x jälkimmäinen punnitus =
 numero tarkoittaa muodolle esiin-
 tyneen punaruskean tahinpu-
 naruskean ja hiiden sekoituksen
 kulltousman loppua.

V kaivausalue

	+	1,16	+	1,17	+
5		1,21		1,20	
		1,41		1,42	
	+	1,74	+	1,73	+
4		1,13		1,13	
		1,20		1,21	
		1,42		1,42	
3		1,76		1,75	
		1,14		1,13	
		1,21		1,19	
2		1,41		1,42	
		1,77		1,77	
		1,16		1,15	
1		1,19		1,18	
		1,42		1,43	
		1,78		1,78	
	1,13		1,14		
1		1,20		1,20	
		1,43		1,43	
		1,78		1,79	
	I		II		